

Odtrhové hrany

Teplý vzduch je relativně lehčí než studený a proto má tendenci stoupat. K překonání setrvačnosti a zahájení vertikálního pohybu musí ale dostat počáteční impuls, který například mohou poskytnout:

- změny tvaru povrchu terénu, nebo střídání vegetace, jako třeba horské hřebeny, zářezy, nebo okraje lesa
- změny teploty povrchu terénu – například střídání pevného povrchu s vodní plochou, sněhem, nebo hranice nasluněného a zastíněného terénu
- další faktory, jako jsou jedoucí vozidla, nebo dokonce akustické impulzy.

Zřejmým odtrhovým místem je vrchol kopce, ale velmi často to bývá i předsazený hřebínek, vrcholek nebo výrazná kupa ve svahu. Na jaře přebírá funkci spouštěče termiky hranice sněhu.

Dalšími markantními místy, uvolňujícími termiku, jsou například paseky a mýtiny. Termika často stoupá nad elektrickým vedením – v horách také proto, že stožáry obvykle stojí na vyvýšeninách, které fungují jako odtrhová místa samy o sobě. Termiku odtrženou nad elektrickým vedením můžeme ale pozorovat i v rovinách.

Pokud je nad povrchem prohřátý dostatečně silný vzduchový polštář, termiku uvolní i přes terén přecházející stín mraku. Zásoba teplého vzduchu se ale brzy vyčerpá a po odchodu stínu trvá řádově desítky minut, než se celý jev může opakovat. Jestliže se povrch terénu prohřívá pomalu, může uvolnění další termiky trvat výrazně déle.

V rovinách často uvolňují termiku

- výraznější teplotní rozdíly na březích řek, rybníků a jezer
- okraje lesů nebo i menší vyvýšeniny, které bohužel nebývají z větší výšky patrné
- trasy železnic, silnice, nebo stromořadí
- jedoucí vozidla, například traktory nebo kombajny, které během sklizně uvolňují termiku spolehlivě
- stíny mraků, pokud se posunou nad dobře prohřátý terén, ale pozor: po delším zastínění další termiku nemůžeme očekávat.

3.9 Spolehlivé termické místo v blízkosti rakouského jezera Hallstätter See. Pilot se k hřebenu snaží doletět v co největší výšce, aby na termiku dosáhl.

3.10 Létání v termice nad skalní hranou, odkud se stoupáky spolehlivě trhají. Oblast francouzského Chamonix, hřeben západně od ledovce Mer de Glace.

Kolega mi vyprávěl, jak se mu podařilo nastoupat v termice, spuštěné horkovzdušným balónem. Prý to byl nejlepší stoupák toho jinak termicky nezajímavého dne.

3.11 Nepřerušný horský hřeben vytváří termiku v celé své délce. Dostaneme-li se například v rakouském Pinzgau jednou pod kumulostrádu jako na obrázku, snadno už nad hřebenem vydržíme.

3.12 Na jaře působí hranice sněhu jako odtrhová hrana. Létáme pouze před ní, ve vyšších, zasněžených partiích najdeme zpravidla jenom klesající vzduch. Snímek z rakouského Lechtalu.

3.13 Pokud je na svahu před hlavním hřebenem nebo vrcholem výrazný zlom nebo kupa, termika se z nich odtrhne častěji, než ze samotného vrcholu. Na obrázku jsou taková místa označena A až C, nad nimi se nachází hlavní vrchol E. Vrchol hory D bude fungovat nejlépe, protože na dlouhém svahu nejsou žádné výrazné zlomy. Pokud sem přiletíme vysoko, zamíříme rovnou k místu E – kdybychom tu termiku nenašli, můžeme snadno přeletět například k místu A. Po nastoupení do dostatečné výšky se k vrcholu D bezpečně dostaneme. Obrázek ze švýcarského Valisu.